

PÖYTÄKIRJA**Tietohallinnon kehittämis- ja koordinaatioryhmän (TIETOKEKO) 17. kokouksesta**

Aika: Keski viikko 19.6.2019 klo 13:06 – 15:27
Paikka: Valtiovarainministeriö, nh. Loppupeli, Mariankatu 9

Läsnä:

Anna-Maija Karjalainen, ICT-johtaja, VM, puheenjohtaja
Sami Kivivasara, yksikön päällikkö, VM, varapuheenjohtaja (klo 13:43 alkaen)
Tarmo Maunu, tietohallintojohtaja, OM
Antti Vertanen, tietohallintojohtaja, MMM
Ari Uusikartano, tietohallintojohtaja, UM
Jussi Luomajärvi, hallintojohtaja, LVM (klo 14:59 asti)
Kalervo Koskimies, erityisasiantuntija, OKM (klo 14:37 asti)
Sirpa Alitalo, teollisuusneuvos, TEM (klo 13:20 alkaen)
Max Hamberg, toimialajohtaja, VNK (klo 14:50 asti)
Jukka Litmanen, tietohallintojohtaja, YM
Tiina Salminen, erityisasiantuntija, STM (Minna Saarion sijaisena)
Anna-Maija Marttila, tietoasiantuntija, VM (Tomi Hytösen sijaisena)

Pysyvät asiantuntijat:

Aku Hilve, yksikön päällikkö, VM

Sihteerit:

Juhani Korhonen, neuvotteleva virkamies, VM, pääsihteeri
Jaakko Poikonen, tietohallintoasiantuntija, VM, sihteeri

Esittelijät:

Tommi Kangasaho, neuvotteleva virkamies, VM
Jenni Taskinen, erityisasiantuntija, VM
Sanna Vähänen, erityisasiantuntija, VM
Paavo Laakso, kehityspäällikkö, VRK

Poissa:

Minna Saario, johtaja, STM
Tomi Hytönen, tietojohdaja, VM
Tapio Aaltonen, tietohallintojohtaja, SM
Ari Apilo, tietohallintopäällikkö, eduskunnan kanslia
Teemu Anttila, tietohallintojohtaja, PLM
Maria Nikkilä, yksikön päällikkö, VM

1) Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Anna-Maija Karjalainen avasi kokouksen klo 13:06.

2) Edellisen kokouksen pöytäkirja

Päätös: Hyväksyttiin pöytäkirja.

3) Valtori kehittää strategiaansa – TIETOKEKO:n evästys työhön

Neuvotteleva virkamies Tommi Kangasaho, VM

Valtori on tuonut ANK:n kokoukseen esityksen strategiaansa uudistamisen suuntaviivoista.

VM on käynnistämässä valmistelua julkisen hallinnon ICT-palvelutuotannon järjestämisen suuntaviivoiksi vuoteen 2025 mennessä. Siksi Valtorin strategiatyön lyhyen aikajänteen toimenpiteiden tulisi suuntautua vuoteen 2025 asti.

Syksyllä 2019 Valtorin tulisi tehdä päätöksiä VY-verkon jatkosta, konesalien valinnasta ja pilvipalvelukeskuksesta. VM:llä tulee olla linjaukset näihin asioihin.

Valtori jatkaa strategiatyötään hallituksen ja johtoryhmän strategiaseminaarissa 29.-30.8., jota varten olisi hyvä saada näkemyksiä myös TIETOKEKO:lta.

ANK:ssa ehdotettu, että edelläkävijäasiakkaat voisivat olla vetureita, jotka voisivat kehittämishankkeita nopeammin läpi. ANK tekee mallista kirjallisen esityksen.

TIETOKEKO kävi keskustelun seuraavien keskusteluteemojen pohjalta: Valtorin rooli kehittämisessä, Valtorin asiakkaiden ryhmittely, Valtorin fokus jatkossa.

Keskustelu:

Kehittämisehdotuksia:

- Valtorin johto on asettanut strategiatyönsä pohjaksi erinomaiset kysymykset. On kyseenalaistettava Valtorin toimintamalli ja pohdittava, onko se omiaan tuottamaan hyviä palveluja. On selvitettävä, mitkä tekijät synnyttävät huonoa toimintamallia. Esi-merkiksi tulosajureiden puuttuminen haittaa hyvien tulosten tuottamista.
- Perustietotekniikkapalvelujen tuottajan taso on väärä toimintamalli, koska Valtori ei koskaan pääse laadullisesti samalle tasolle kuin markkinatoimijat. Tarvitaan yhteentoimivuusmalli, jotta saadaan tietopohja parhaalla tasolla yhteiseen käyttöön.
- On mietittävä, paljonko valtiolle kannattaa luoda kapasiteettia. Turvallisuutta edeltävää toimintaa on järkevä itse tuottaa. Sen sijaan perustietotekniikan voisi hankkia markkinoilta.
- Valtorin pilvipalvelu pitäisi ostaa samasta paikasta, yhdeltä vastuulliselta toimijalta. Sen sijaan Valtorista pilvipalveluita ei pidä ostaa, koska Valtorilla ei ole vaadittavaa osaamista.

- Valtorin kehittämisen lähtökohtana on oltava perustietotekniikan toimivuus ja häiriöttömyys, sillä ongelmia on edelleen operatiivisella tasolla. Kyvykkyyttä tulisi kasvat-
taa Valtorin operatiivisessa toiminnassa.

- Tilaaja vai tuottaja – Valtorin ei tarvitsisi olla ollenkaan palvelujen tuottaja, vaan palvelut voisi hankkia markkinoilla.

Valtorin rooli jatkossa: sen tulisi olla uusien toimintatapojen mahdollistaja ja valtionhallinnon kehittäjä. Valtorin suhde asiakkaisiin: Valtionhallinnossa kaikki toiminta on kriittistä. Aikajänteen perusteella kriittisyyttä voidaan kuitenkin jaotella (miten nopeasti toimijan tulee toimia, esim. poliisi vs. tutkimuslaitos). On erilaisia segmenttejä, joita varten Valtori voisi tuottaa palveluja.

Muita näkökantoja:

- Valtorin henkilömäärä on kasvanut, mutta se ei näy tuotoksessa. Kustannustehokkuuden ja laadun suhde on erittäin heikko.

- Kustannussäästö arjen toiminnassa on syy, miksi Valtori on perustettu.

- Siirtyminen asko-palveluista tuotteistettuihin palveluihin on kestänyt pitkään. Niin kauan kuin prosessi on kesken, Valtoria ei voida kunnolla kehittää. Siirtymä tulee kal-
liiksi.

- Jako TORI- ja TUVE-ympäristöihin aiheuttaa jatkuvia haasteita. Tulisi olla samat työasemat kaikille käyttäjille.

- Valtorista tulee jatkuvasti huonoa palautetta virastoilta.

- On huomioitava VM:n palvelutuotantoselvityksen tulokset, kun Valtorin suhteen tehdään ratkaisu. Selvityksen tulokset saa olla ristiriidassa Valtorin roolin kanssa.

- CSC:n kanssa yhteistyö on toiminut hyvin. Esimerkiksi STM on tilannut CSC:ltä tekoälyn liittyvää palvelua, johon Valtorilla ei ole osaamista. Haasteena on kuitenkin, että vaikka palvelua tilataan CSC:ltä, joudutaan kuitenkin olemaan Valtoriin yhteydessä.

- Asiakassegmentointi: Tuottaako Valtori oikeanlaiset palvelut oikeanlaisille toimintaympäristöille? Kaikki palvelut eivät sovi kaikille valtion toimijoille.

- Huomattava, että Suomi ei ole ainoa maa, jossa on Valtorin tapainen malli. Olisi järkevää tehdä kansainvälistä vertailua ja saada sitä kautta tietoa toiminnan tueksi.

Päätös: TIETOKEKO:n antamat kehittämissuositukset huomioidaan Valtorin strategian kehittämisessä.

4) Digitalisaatioinvestointien ohjausmallin ja lausuntomenettelyn kehittäminen osana tiedonhallintalain täytäntöönpanoa

Erityisasiantuntija Jenni Taskinen, VM

Jenni Taskinen kertoi digitalisaatioinvestointien ohjausmallin pilotoinnista sekä muu-
toksista, joita Sipilän hallituksen erosta seurasi mallin kehittämiseksi.

Syksy 2018 kaltaista robotiikka-rahoitushakua ei toteuteta tulevana syksynä, vaan keskitytään tiedonhallintalain toteuttamiseen ja uuden hallitusohjelman toimeenpanoon. Tiedonhallintalain täytäntöönpanossa lausuntomenettely on prioriteettina. On todettu, että investointien ohjauksen ja lausuntomenettelyn tulee olla yhteneviä ja toisiaan tukevia. Vielä on keskusteltava, mikä on fokus, johon keskitytään lausuntomenettelyn uudistamisessa ja investointien ohjauksessa.

Ministeriöiden roolin vahvistaminen on ollut keskusteluissa esillä. Uusi malli voisi olla, sellainen, että virasto toimittaisi lausuntopyyntöön ministeriöön ja ministeriö toimittaisi sen edelleen VM:lle omalla kommentillaan. Tämä vahvistaisi ministeriöiden ohjausta ja nivoisi sen talouden vuosikelloon.

Jatkossa tavoitteena on tuottaa ajantasaista kirjanpituodataa TIETOKEKO:lle esimerkiksi hankesalkkukäsittelyn yhteydessä.

Keskustelu:

- Olennaista on, ettei hallinnollinen taakka kasva. Mitä voidaan jättää mallista pois, jotta hallinnollinen taakka ei kasva.
- Miten digitalisaatioinvestointi suhteutuu ICT-toiminnan normaalikustannukseen. Onko ICT-kustannus edes erotettavissa siitä?
- On mietittävä, miten prosessi kytkeytyy tts-prosessiin. Määrärahojen ohella esim. yhteentoimivuus on keskeinen asia.
- Taloustieto tulee hankkeisiin muutenkin, joten sitä kautta ei saada lisäarvoa.
- Mitkä asiat tts-prosessissa edellyttävät lausuntokäsittelyä. ICT ei ole kehittämishankkeista irrallinen asia.
- Virastojen välisessä yhteistyössä tulee ottaa huomioon yhteentoimivuusnäkökulma. Lausuntomenettelyllä voi olla tähän merkittävää vaikutusta.
- ICT-hankkeiden tietopohjan muodostaminen on keskeistä.

Päätös: Merkittiin keskustelu tiedoksi.

5) Uusi hallitusohjelma tietohallinnon näkökulmasta

TIETOKEKO:n jäsenet ja ICT-johtaja Anna-Maija Karjalainen

JulkICT on jakanut hallitusohjelmassa eteenpäin vietävät asiat kolmeen kokonaisuuteen:

- Digitalisaation edistämisen ohjelma
- Tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategia ja toimintaohjelma
- Muut keskeiset VM:n vastuulla olevat digitalisaation ja tietopolitiikan hallitusohjelmataavoitteet

Digistrategiaa lähdetään viemään eteenpäin osana julkisen hallinnon strategiaa, jonka työstäminen on aloitettu VM:ssä KAO:n Kari Hakarin johdolla.

Keskustelu:

- Kyberissä otetaan UM mukaan suunnittelutyöhön PLM:n ja LVM:n ja VM:n kanssa.
- Eduskunnasta on oltu tiedustelulainsäädäntöä koskien yhteydessä ministeriöihin. Asian edistäminen yhteistyössä on järkevää.
- VM:n esityksistä seuraa varmasti kaikille jotain. Digi sisältyy moniin muihin teemoihin, esim. syrjäytymisen estämiseen ja rikollisuuden torjuntaan.
- Todettiin, että yleisesti digi-asiat eivät olleet hallitusohjelmassa painopisteenä. Toisaalta digitalisaatioon liittyviä asioita on hallitusohjelmassa paljon, mutta ne eivät näy yhtenä kokonaisuutena ja kirjaukset ovat varovaisia.
- Olennaista on, miten VM:n suuret hankkeet lähtevät eteenpäin. Syksyn ensimmäiset kuukauden ovat kriittiset tässä asiassa. JTS neuvotteluiden myötä rahoitusasiat selkeytyvät.
- Kiinnostavaa myös, että mitä ei lue hallitusohjelmassa. Miten mainitsematta jääneiden asioiden kanssa menetellään.

Päätös: Merkittiin keskustelu tiedoksi ja tarvittavaa hallinnonalojen keskinäistä koordinaatiota varten.

6) Hankesalkun katseluoikeuksien laajentaminen

Erityisasiantuntija Sanna Vähänen, VM ja kehityspäällikkö Paavo Laakso, VRK

Uuden hankesalkkupalvelun tietoturvatestauksessa on löydetty korjausta vaativia asioita. Lisäksi joillain käyttäjillä on ollut ongelmia hankesalkun Virtu-kirjautumisessa. Tämän vuoksi hankesalkkua ei voida ottaa käyttöön suunnitellussa aikataulussa ennen juhannusta, vaan ongelmat on ratkaistava ensin. Uusi tavoite käyttöönotolle on juhannuksen jälkeinen viikko.

Tällä hetkellä käyttäjillä on lähtökohtaisesti katseluoikeudet vain jonkin viraston tai hallinnonalan projekteihin. Lisäksi joillakin on laajemmat katseluoikeudet muiden hallinnonalojen hankkeisiin. Kansliapäällikkökokouksen vuonna 2015 antama linjaus katseluoikeuksien laajentamisesta ei ole toteutunut. Nykytilanne aiheuttaa haasteita, koska toimitaan hallinnonalarajojen yli. Katseluoikeuksien rajoittamisten takia eri hallinnonaloilla ei ole kokonaisnäkymää valtionhallinnon ICT-sidonnaiseen kehittämiseen.

Toisaalta tietyt hankekokonaisuudet saattavat vaatia rajoitettua näkyvyyttä, vaikka hankesalkkuun tuleekin viedä korkeintaan suojaustason IV tietoja. Tällä hetkellä rajattu näkyvyys ei ole hankesalkussa mahdollista.

Ehdotus toimintatavaksi:

- Migraation yhteydessä avataan hankesalkun katseluoikeudet siten, että lähtökohtaisesti kaikki hankkeet näkyvät kaikille hankesalkun käyttäjille
- Muokkauksia voi tehdä vain niihin hankkeisiin, joissa käyttäjällä on muutosoikeudet
- Erityisestä tarpeesta hankkeen näkyvyyttä voidaan rajata

Nyt hankkeiden tieto on hyvin eri tasoista, mikä on huomattava poikkihallinnollisessa vertailussa.

Keskustelu:

- Myös ext-käyttäjät (yksityisen sektorin toimijat) näkevät muiden tiedot samalla tavalla kuin muutkin käyttäjät.
- Ext-käyttäjät saavat näin tietoonsa halutessaan myös kilpailutusvaiheeseen tulevien hankkeiden rahoitusvaraukset.
- Tällä hetkellä ei ole vaihtoehtoa, että voisi nähdä osan tiedoista. Sellainen on kuitenkin mahdollista tehdä.
- Pitäisi olla siirtymäaika purkaa salkusta materiaali, jota ei haluta muiden näkyviin.
- Voitaisiin tehdä tarpeelliset rajaukset ST IV:n vuoksi ext-käyttäjille.
- Avoimuusajattelu puoltaa hankkeiden avaamista hallinnon sisällä.
- Yksittäiseen projektiin on mahdollisuus antaa projektikohtaisia käyttöoikeuksia. Esim. konsultin voi rajata näkemään vain projektin tiedot.
- VRK arvioi, että ext-käyttäjiä on vähäinen määrä (noin 10).

Päätös: Hallinnon alkupuolisilta henkilöiltä (ext-käyttäjät) poistetaan oikeudet käyttää hankesalkkua. Jatkossa ainoastaan virkamiehet voivat päivittää tietoja hankesalkkuun.

8) Muut asiat

Seuraava kokous pidetään työpajana 12.-13.9.

9) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Anna-Maija Karjalainen päätti kokouksen klo 15:27

Sihteeri: Jaakko Poikonen, VM

Jakelu: Tietohallinnon kehittämis- ja koordinaatioryhmän jäsenet ja sihteerit